

A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület elnökségének javaslatára a választmány 2011. október 26-i ülésén úgy határozott, a múzeumi terület átalakításával kapcsolatban az alábbi levéllel fordul dr. Réthelyi Miklós miniszter úrhoz. A dokumentumot, egyetértve annak tartalmával, a Társaság elnöke mellett aláírta az ICOM Magyar Nemzeti Bizottsága és az Országos Közgyűjtemények Szövetsége elnöke is.

Dr. Réthelyi Miklós miniszter úrnak
Nemzeti Erőforrás Minisztérium
BUDAPEST

Tisztelt Miniszter Úr!

A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület, az ICOM Magyar Nemzeti Bizottsága és az Országos Közgyűjtemények Szövetsége képviselőiként felelősséggel tartozunk a nemzet tárgyi és szellemi kulturális örökségének megőrzéséért. Annak érdekében, hogy a nagy gazdasági átalakulások idején, a nagy elosztórendszerek működésének újraértelmezésekor a kulturális, s ezen belül a közgyűjteményi terület ne váljon az ország „mostohagyermekévé” kötelességünknek tartjuk néhány fontos tényre felhívni a döntéshozók és döntés-előkészítők figyelmét.

Teljes mértékben egyetértünk a kormányzat azon nézetével, amely szerint a kultúrára fordított közpénzek ésszerű felhasználása már középtávon is jövedelmező stratégiai befektetést jelent, hosszú távon pedig a társadalmi összefogás egyik biztosítója. Ezt a célt szolgálták többek között az elmúlt évtizedek múzeumi beruházásai (például az ALFA program segítségével korszerűen megújuló kiállítások és a TÁMOP pályázatok segítségével az oktatásba bekapcsolódó múzeumpedagógia fejlesztések). Tisztában vagyunk ugyanakkor azzal is, hogy az ország jelenlegi pénzügyi helyzete, valamint a 21. század változó társadalmi környezete a múzeumoktól is további, a társadalmi felelősségvállalás elvárásainak megfelelő szemléletváltást követel.

A napjainkban esedékes jogalkotás szüksége lehetőséget teremt arra, hogy a magyar tárgyi és szellemi örökség megőrzésének érdekében a szakma és a döntéshozók együttműködésével olyan, részleteiben átgondolt múzeumi rendszer jöjjön létre, amely garantálja a költségvetési és egyéb források lehető leghatékonyabb felhasználását, biztosítja a nemzet tárgyi és szellemi örökségének lehető legteljesebb megóvását, s nem utolsósorban az ország és az emberek nemzeti identitásához, szellemi megújulásához is a lehető legjobban tud hozzájárulni.

Mindennek alapját egy országos felmérés képezheti, amely az országos jelentőségű közgyűjteményektől a legkisebb településeken található múzeumokig minden intézményre kiterjed, és pontos adatokat nyújt a gyűjtemények nagyságáról, összetételéről, költségeiről, az intézményeknek a helyi, a regionális és a nemzeti közösségekben betöltött megtartó szerepéről.

Természetes, hogy az ország pénzügyi helyzete a múzeumi világot is érinti, működését befolyásolja. Ez a terület – mivel hasznosulásának több fontos eleme egzaktan nem mérhető és nem mutatható ki közvetlenül – a gazdaságossági érvek versenyeztetésekor gyakran hátrányba kerül.

A múzeumok létét, lehetőségeit azonban nem jelölhetik ki kizárólag gazdasági kényszerek. Közismert alapfeladataink eredményes ellátásának biztosítása mellett kellő figyelmet érdemel az intézmények működésének társadalmi hasznosulása a jelentős idegenforgalmi fejlesztések kapcsán éppúgy, mint a hagyományápolás, a fenntartható fejlődés elveinek oktatása, az identitás erősítése terén, sőt, evidens módon az ország, s az emberek kulturális, szellemi megújulásában. Ezt minden további nélkül igazolja az a 9-10 millió látogató, akik gyűjteményeinket évről évre felkeresik. Gazdag, de sérülékeny örökségünket nem veszélyeztethetik rövid távú érdekek, mert ez az út jöváthetetlen értékvesztéshez, az ország szellemi arculatának elszürküléséhez, szellemi és tárgyi nemzeti örökségünk elvesztéséhez vezethet.

Meggyőződésünk, hogy a zömmel költségvetési szervként gazdálkodó muzeális intézmények is képesek értékeikkel jól sáfárkodni, fenntarthatóságukat biztosítani. Ehhez szabályozóikat össze kell hangolni a nemzetgazdaság vállalkozói és non-profit szektoraiéval. A rendszerváltás után született számos jogszabály és azok változása, a nem egyértelműen átlátható viszonyrendszerek, az épületek, a

gyűjtemények tulajdonlásának tisztázatlansága közepette az intézményekben dolgozók tették, teszik a dolgukat, megőrizve és gazdagítva kulturális örökségünket. Nekik köszönhetően számos, olykor kiemelkedő és országos hírértékű múzeumi sikertörténetről tudunk.

A közigazgatási reform érinti a hazai muzeális intézményi hálózat minden szempontból mintegy kétharmadát kitevő megyei múzeumi szervezeteket is. **Ezek kiszámítható jövőképeinek kialakítása és biztosítása a nemzet alapvető érdeke.**

A fenti problémakörökre vonatkozóan a következő hetek, hónapok fontos feladata a tervezhető keretek és irányok kidolgozása. A szakmai irányítás és a finanszírozás közvetlenül a kormányzat alá rendelve, a feladatfinanszírozás segíthet a múzeumi szféra jelenlegi súlyos problémáin. Ehhez azonban egyrészt meg kell teremteni a finanszírozási alapokat, a pénzügyi forrásokat, másrészt erősíteni kell a Nemzeti Erőforrás Minisztérium irányítási kompetenciáit, szakmai szerepét és hatékony együttműködését a szakmai szervezetekkel.

Takarékoskodni csak előzetes befektetéssel lehet. A szakszerű, sikeres és gazdaságos múzeumhálózat kialakítása, működtetése érdekében elkerülhetetlen az erőforrások alaposan mérlegelt allokálása. A humán erőforrás aktivizálásával, a tervezés során a felhalmozott tapasztalatok átadásával, a jogalkotási folyamatban való részvétellel kapcsolatban már most felajánljuk együttműködésünket, kinyilvánítjuk részvételi szándékunkat. Kötelességünk felhívni a figyelmet arra is, hogy ha az átalakításokat további elvonások előzik meg, annak az lehet a következménye, hogy a szakterület intézményeinek nagy része – amely már a mai helyzetben is munkatársai szakmai elhivatottságával pótolja a gyakran ijesztően szűkös forrásokat – képtelen lesz a továbbiakban megfelelni a törvényileg előírt feladatoknak, és azoknak az evidens céloknak, amelyeket a nemzet a jelenben és jövőben joggal vár el tőle.

Kérjük Önt és a döntéshozókat, hogy a jogalkotás folyamatába és a cselekvési tervbe – a kiegyensúlyozott és fenntartható múzeumhálózat létrehozása érdekében – minél előbb vonják be a szakmai szervezetek képviselőit. **Készen állunk az együttműködésre annak érdekében, hogy összehangolt, egymásra épülő lépésekkel biztosítható legyen a jelzett működési zavarok felszámolása, az ország érdekeinek megfelelő jövőkép, a közgyűjteményi terület hosszú távú stratégiai tervének kialakítása.**

Amennyiben a hamarosan elfogadásra kerülő új önkormányzati törvényben nem szerepel majd kötelező feladatként a muzeális intézmények működtetése, a korábbinál is nagyobb súlyú feladat lesz az új szaktörvény kidolgozása. Ennek egyik fő funkciója lesz, hogy a feladatfinanszírozással párhuzamosan teremtsen meg a szakszerű és gazdaságos, az egész országra kiterjedő feladatellátás feltételeit, s egyben hangolja ezt össze az örökségvédelmi törvénnyel és a régészeti feladatellátás kereteivel.

A fentiek alapján ismételten megerősítjük szándékunkat a közös cselekvésre a jogalkotás szakmai hátterének biztosítása érdekében.

Támogatásában bízva,

tisztelettel üdvözl:

Budapest, 2011. október 28.

Dr. Deme Péter elnök
Pulszky Társaság –
Magyar Múzeumi Egyesület

Dr. Cseri Miklós elnök
ICOM
Magyar Nemzeti Bizottsága

Dr. Matskási István elnök
Országos Közgyűjtemények
Szövetsége

A levélre válaszul 2011. november 10-én Hammerstein Judit kultúrpolitikáért felelős helyettes államtitkár munkamegbeszélésre hívta az aláírókat 2011. november 18-ára.